

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Брой 8. У Сомбору 30. Априла 1867. Год. IX.

Школски Лист излази месечно дваред: сваког 15. и последнѣг, а Пријатељ србске младежи излази као додатак школскога Листа. Цена е за оба Листа 4 фор. на годину.

ПЛАТОН АТАНАЦКОВИЋ Православни Епископ Бачки.

Онај, који е на пољу цркве, школе и просвете Србске већ од шестдест година делао, који е народу Србском вековечне данашњи времењу сходне просветне задушбине подигао, с киме се Србство и Славјанство дичило и поносило, — ние више међу нама.

Платон Атанацковић православни Епископ Бачки, Сегедински и Ђгарски, ц. кр. Леополдовога ордена комендатор, председник Матице Србске и више учених друштва члан, ревностни списатељ Србски, Нестор педагога Србских и славни Меценат народни, после дугог боловања преселио се у вечност лицем на цветну недељу, 9. Априла ове године у шест часова из јутра.

Премда е Преосвештени Епископ Платон за данашњи време реду старост наие 79. годину своју доживио, ипак е смрт његова велики губитак по нашу млађану и нејку просвету народну, ер он бияше први и досада едини Архиерей у народу нашем, који е и својом трудољубивом и ревностном списатељском радњом, од ране младости па до саме поздне старости, морално религиозну просвету у народу подизао, и који е од земаљскога блага, што му по високом сану Његовом народ на уживанѣ даде, велики део још за живота свога народу

уступио подижући просветне задушбине, које ће живити и народ усређивати, док траје Србства и србског потомства. Једино, што нас за великим овим народним покојником тјши, јест та мисао, да ће Платоново добротинство за углед послужити садашњим и потоњим знатним и богатим мужевима нашим, и да ће одсада подизањ и издржавањ просветних завода по-стати обшта задаћа свију оних Србаља, који изобила земаљских блага уживају, а Платонова неуморна умна радња на пољу књижевства и његово ревностно заузимањ за школу и про-свету, надамо се, да ће послужити целога духовенству нашем као пример подражания најдостойниј, те да одсада више неће бити у Србству свештеника, који школу и религиозно-моралну књижевност народну не би искрено любео и својски подпо-магао !

Живот прослављенога Владике Платона нисам у стану овде подрбно описати. Томе се иште ближе познавањ личности његове, и подпуно знањ догађаја, што су се у народу нашем на овој страни од почетка овога века до данас сбили. Међутим ово што ћу овде изложити, служити може за грађу свакоме животописцу Платоновом, а свима читатељима овога листа бити ће оно корисно и забавно као пријатна успомена на великог покојника.

Павао Атанацковић — у калуђерству названи Пла-тон, — родио се у слоб. кр. граду Сомбору, — недалеко од Светопредтечеве Цркве у войводићској улици у дому који је сада под. бр. 155. — 29. Јунија 1788 године. Отац његов Петар Атанацковић био је трговац и грађанин Сомборски, а деда Атанацко доселио се овамо из Мађедоније и умро у Силбашу приликом свога путовања, где је у порти и сарањн. — Родитељ Платонов за своје младости многе је краљевине обишао ради по-знавања земаља и народа, за које је време брат његов Јован, радећи у Сомбору као трговац и економ, брижљиво себи текао и тециво у реалитете обраћао. Мати Платонова која је особито њжњог и доброг срдца женска била, и према којој се про-слављени наш Епископ са особитим пивтетом свагда односио, звала се Марија, рођена Стапћева, и била је унука једног сто-лѣтног старца, који се из Кожана у Мађедонији доселио, па су га овде старцем Кожом звали, а звоно, које је он цркви св. Ђурђевској поклонико, зове се и сада „Кожно звоно.“

Старији брат Платонов Мойсей умре у цветућој младости и смрт његова добру майку тако ожалости, да јој је срдце

препукло те в наскоро и сама умрла. Осим овога, имао е покойни Епископ две старие сестре и два млађа брата, од којих е сада само едан најмлађи брат у животу.

Детинство своје провео е Платон у дому родитељском, и учио е у Сомбору основну школу. Едан од првих учителя био му е Василије Миловановић, потоњи парох Сомборски, који е пре неколико година као старац од 105 лета упокоио се. Особито се сећао последњих година живота свог преосвештени Платон својега катихете у сомборској школи ревностног негдашњег пароха сомборског попа Атанасије (Зарића); који е њему као маленом још детету, своим побожним животом, мудрим саветима, и толкованјем науке Еванђелске, љубав к цркви и християнској просвети у срце улио, и дао му вољу учительском и свештеничком чину.

Гимназијалне науке свршио е Атанацковић у Карловци под управом славнога Директора Андреја Волнога (Volny), а тамо е изучио и богословске науке. Стари наши казую, да е у то време Гимназија Карловачка у цветућем стану била, и по томе ние се чудити, што е Атанацковић, као едан од најдаровитијих ученика њњих, у класичним наукама толики успех учинио, да е потом своим самоучким трудом у пуној мери надокнадио високе науке, које ние имао прилику слушати, и да се већ у својој 19. години међу најизображене Србе онога времена брояти могао. Вративши се у постойбину своју као савршени богослов, положи он пред славним директором Мразовићем за учителј прописани испит с отличним успехом и оженивши се дјвцом Катарином рођ. Сотинчевом, постане год. 1809 учителјем у Сомборској школи. Истога лета у деветнајстој својој години рукоположен буде за ђакона, а 1810. године за свештеника. Као учитель основне Школе Сомборске започео е дакле блаженопочивши своју каријеру, и већ на првом овом степену делао е тако ревностно, да е свима учителяма за углед служити могао. Између тадашњих ученика њњових има их много још и сада у животу, а најславнији међу свима е садашњи св. Патријарх Србски Самуил.

Као ђакон и учитель занимао се Атанацковић особито читањем класичних, педагогичких и религиозних књига њњачких, те е у то време изразио по Нинаеву обширно списану прву Србску Педагогију, коју е год. 1812 у рукопису поднео врховном управителю свию православних школа у

Угарској и у сдруженим кралѣвинама, славнопознатом мужу Стефану Урошу Несторовићу.

У то време на предлог Несторовићев блажене успомене Цар и Краљ Франц I. изда наредбу да се Препарандије за Србе, Романе и Грке оснују, и у новооснованом Србском Педагогиуму у Сентандреи постављен буде за првог професора Педагогије млади Сомборски Свештеник Павао Атанацковић, заступајући прве године и катедру катихете. Да је у новооснованом Педагогиуму Србском Атанацковић главним фактором и најревностнијим професором био, види се из акта у архиви србског учительштва сачуваних, као и од туда, што је већ у Августу 1813. сениором заведења постао. Кад у Новембру год. 1813. женијални професор гимназије карловачке Дим. Исайловић у Сентандреју за професора Педагогије дође, онда Атанацковић наименован буде за редовног катихету, професора пѣнија и доцније Свилодѣлства, које је премете како у Сентандреи, тако и у Сомбору све до године 1829 ревностно предавао.

Сродне по умној снази и по правцу мишленја душе лако у пријатељство ступе, и то пријатељство њима на узajмно напредовање у наукама и образованости служи. Колегијална дружба и најтешије братинско пријатељство професора Исайловића, Атанацковића и Булића у Сентандреи и у Сомбору може за пример служити свима наставницима наших школа. У том пријатељству Атанацковић се врло много од Исайловића у вишим наукама користио, и за то време је он с највећим жаром и одушевљењем на пољу књижевности наше радио пишући полезна и забавна дела на србском езику много чистије и правилније, него што су пре и после њега славено - србски списатељи писали. У Давидовићевим Бечким новинама, као и у посебним књигама и књижицама издавао је на свет Атанацковић плодове умних својих трудова. Године 1817. изишла је у Будиму „Педагогија и Методика“ без имена ауторовог, за коју се држи да је списао професор Исайловић, али по сравњивању званичних писмена што их при себи имам, држим да је то оно исто дело које је Атанацковић год. 1812 кр. саветнику Несторовићу поднео, и које је по том по наредби правителства, може бити чрез Исайловића, скраћено на свет изишло.

Године 1823. издао је Павао Атанацковић „Огледало Човечности“ књигу пуну најкрасније науке у приповедкама које је трудољубиви писаатељ с немачког и француског

езика у младости својој преводио ради свога упражњавања у тим езицима. У предговору на ову књигу врло мудро говори он : „Други просвећени народи имаю толике силне моралне повести печатане, пакъ и опетъ непрестано издаю, с њима се читаюћи и, лепо забавляю и срце свое облагорођаваю. Зашто не бы мы, кадъ нам ниє предначити дато, за њима неленостно ступали? Стидимо л' се што нисмо оригиналне главе? То би штеславие было, напредку просвећенія народногъ отвећ вредо-
пносно. Већа є и саянния чест полезним, него без тога оригина-
лом бити.“

Ову своју књигу списао є свештеник Атанацковић за учитељ, а особито за нежне матере србске, којма ове вечног спомена достойне речи на крају предговора свог на срце меће: „А тебе сам нарочито Нежна Србска Мати пред очима имао. Ты си она на првом листу изображена, како деченце твоє раниш. Клечећи пред тобом иште оно раану од тебе. Раани га и пој свесрдно, да бы ти и оно раана као што га од милине називашъ, была. Быће, ако га млекоу добродѣтели, Богу любезнымъ, Цару вернымъ, Людма услужнымъ отдоишъ. Казуй му и приповедай свагда оно, чим ћешъ у младо срдашце нѣгово честность садити, коренити. Пази добро и разбирај, ели му то трпеливие, нежние, блажие, словомъ добродѣтелие приповеданѣмъ твоимъ постало, него што є пре тога было. Света є ово дужность Ваша, Матере! Отъ тогъ, како ю испунивате, зависи срећа ил несрећа Рода Човечиегъ.“

И да нам осим ове красне књиге ни шта друго ниє оставио Павао Атанацковић, ипак би вечно у народу споминяло се име нѣгово; ер књига та доиста є многومه младом Србину за огледало човечности и поштениа служила, као што и я радо признаемъ, да самъ ю под руководством мое добре Майке јошт као дете од 9 година са услаћенѣм читао и из нѣ многе примере добродѣтели прочуо.

Као катихета и професор Педагогиума Србског списао є Атанацковић не само све предмете коє є он у овом заводу предавао, него є найвеће учешће имао у радњи на школскиє књигама, коє є Несторовић намислио био у школе србске увести, али се ниє то допустило.

За време бавленя свога у Сомбору од 1816 — 1829 године био є Атанацковић и парохом у Св. Ђурђевској цркви Сомборској, и као такав отликовао се особито проповеданѣм

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

слова Божијега, са чега е и неке неугодности од тадашњѣ своѣ власти претрпѣти морао.

Јошт млад свештеник будући остане удовцем са њдним единцем сином по имену Василием, кога е на висше науке дао, а сам он године 1829 опростивши се с духовним стадом своим у красной беседи, коју е на Ускрс те године у Св. Успенској Цркви Сомборској изговорио, отиде у Фрушку Гору и ту под настављањѣм Авве Крушедолског Димитрија Крестића проведе неко време на искушенију, а затим у иночки чин ступи примивши не само у филозофији грчкој него и у православној цркви у почетку XIX века прослављѣно име Платон.

За кратко време задобив ѣромонах Платон велику любов своѣга Авве а посредством овога дође у милост и код митрополита Стратимировића, те постане најпре настоятелѣм манастира Шишатовца, а потом Архимандритом Бездинским.

Као Архимандрита Бездинског налазимо ми Платона на Сабору народном године 1837. при избору Владике Стефана Станковића за Митрополита Карловачког. Мудар савет и красноречиве речи Њгове одклонише на сабору том неслогу и неспоразумленѣ међу посланицима и умирише узрујане посланике романске народности.

Године 1839 кад се бивши пакрачки владика Хранислав премести у Бачку, а дотадашњи будимски владика Живковић у Темишварску епархију, постану упразнѣне епархије пакрачка и будимска, а гоњокарловачка е већ од више година смрћу митроноснога песника Лукіяна Мушицког упразнѣна била. Том приликом по синодалном избору и царском потврђењу држана су Септембра месеца у Сремски Карловци три Архиерейска посвећења, наиме у недељу 10. Септембра 1839. посвећен е био за Епископа Горњокарловачког раковачки Архимандрит Евгеније Јовановић; у Уторак Септембра 12. завладичен е Архимандрит Бездински Платон Атанацковић и предан му е жезал епархије Будимске, а идуће недељѣ посвећен е за Епископа Пакрачког ковильски архимандрит Стефан Поповић. Платоново посвећењѣ извршено е с необично великом свечаношћу чрез Митрополита Станковића и Архиереѣ Георгија Хранислава и Пантелеимона Живковића, кои су у очи тога дана на предаману архиерейских хлѣбова у саборној цркви Карловачкој провозглашени били, први за Бачког а други за Темишварског Епископа.

Од године 1839 до 1848 управљао е Епископ Платон

Епархиом Будимском стануюћи у Будиму. За то є време он слово Божиє с прирођеном себи речитошћу у Будимској и Пештанској Цркви више пута проповедао, и на земаљским саборима права Цркве и Народа нашег одважно бранио, као што сведоче његове на свет издане „Дијсталне Бесѣде,“ а продужио є и своју у младости започету књижевну радњу издавши на свет у то време: „Библичне Повѣсти Старога Завѣта књигу I,“ и Повѣст о резиденцији Епископата Будимског.“

Поставши Епископ, године 1841 походио є први пут од како се покалуђерио мило своє рођеня место Сомбор, и ту є у свето Ђурђевској Цркви на Петров дан, а у Св. Предтечевој на Павлов дан служно и проповедао, почевши у овој цркви проповед с речма „Ево места гди сам се родио, ево цркве гди сам се на данашњи дан крстио!“ Све своє познанике, коє є у животу нашао, походио є тада Владика Платон, па и саме просте салашане негдашњи парохијане своє, чим є опазио, поздрављао є, и с њима се братински снисходљиво разговарао, оставивши у месту овом најкрасниј спомен смирености и архипастирске љубави према простоме народу.

Кад є обштина липованских расколника у Буковини год, 1844. добивши од аустриског правителства право имати епископа, за таквог год. 1846. узела неког у Цариграду под судом патријаршеским бившег босанског митрополита Амвросија, и кад су противу тога епископ Буковински Хакман и Митрополит Раячић званично код двора царског протестовали, онда є епископ Платон списао и 1848 год. на свет издао на црквено славенском єзику књижицу под насловом: „Повѣсть краткая и достовѣрная о расколницѣхъ, на соблазнѣ и позорѣ православныя нашея восточныя цркве въ сїя послѣдняя времена прошибающихся.“ — Дѣло ово слабо є у нас Србаля познато, али знаю за њѣга у Русији, и тамо є оно у духовној литератури достојно уважено. (Види Христ. Чтеніє 1859. декабрь: „О послѣднѣй попыткѣ расколниковъ найти себѣ епископа.“)

Бурне године 1848 премештен є преосвештени Платон по наредби Цара Фердинанда за Епископа Бачког, но тек год. 1851 прими он управу Епархиє ове.

Увиђајући да су нам школе јако занемарене и да школских књига немамо, прими се Преосвештени Владика са особитом љубави труднога посла списиваня школских књига. Од њѣга добисмо између године 1852 и 1856. србски

Буквар; прву езикословну Читанку; другу књигу о езикословію и читаню; Практично немачко езикословіе; Училиштну и Домашню Библию са сликама (управо обширну библичну повест старог и новог завета с правоученияма по немачком списану); Катихизисе: мали, средњи и велики; Методику рачуна на памет, методику рачуна с цифрама, књигу упражненія у рачуну и т. д. Ово су прве школске књиге што су на Србском езикy у Бечу трошком ц. кр. накладе школских књига издане и у Србске основне школе у аустријским земљама уведене. А што смо те велекористне књиге за тако кратко време добили, на томе имамо захвалити неусипном труду Платоновом, који је и само време ноћнога покоја на сачињавањ, превађањ и списивањ ових књига жртвовао, при свем том што је баш оовостручна радња његова наносила му многе невольности од људи, који су завидљивим оком пратили све корак и сву радњу његову.

Преосвештени Владика наш могао се до тога времена, — при свим незгодама, које га окружаваху, — срећним човеком назвати; јер жив бијаше премили син његов Васа, кога је као зеницу ока любіо, и у коме је сву радост и утјеху налазио. Али последниј дана године 1854 умре јединац Платонов и он остане сам саморан на овоме свету лишен последниј утјехе ове у дубокој старости својој!

Но ту у највећој невољи, и у најтежем искушењу, покаже се Преосвештени Платон разумним адамантом. Ослоивши сву печал своју на Бога и на милост Божију, с удвојеним трудом и с неусипном ревношћу прихвати се он књижевног рада свог преводећи Библију, од које је из Новог Завјта издао недељне и празничне Апостоле и Евангелија у тексту славенском са својим србским преводом, а из Старог Завјта превео је и издао „Сочиненія Соломонова и Сирахова (1857), Псалтир и књиге: Јова, Јудите и Естире.“

Још је издао Епископ Платон године 1857. за свештенство наше врло полезно дело на црквено славенском езикy под насловом: „Архіерейское Побчѣніе на свѣтцѣк даѣмое Пресвѣтерѣмъ въ хіротонисаніи, сложеное по писаніямъ.“ Славећи 27 Октобра године 1860. свој педесетогодишњи свештенички јубилеј издао је у спомен тога свој превод „Толкованіе молитве Господниѣ Отче нашѣ.“ Осим других дела, што их је у ово време и доцније митроносни овај писатељ печатати дао, издао је он год. 1861 у преводу србском „Старозавѣтне Пророке,“ с жельом, да

мили његов Род Србски читајући, размишљавајући и поучавајући се у овим богодухновеним књигама нађе себи духовне ползе и праве радости.

Сад наступаю последњи дани живота Платоновог, дани дубоке старости његове, кои се управо могу назвати периодом добродјелности његовог, ер у овима е он подигао себи задушбине, које ће вечито у народу Србском проповедати славно име Његово, приносећи многостручну корист и унапређујући од колѣна на колѣно просвету народну.

Прославивши у години 1861 стогодишњицу највећег Мецената Србског Саве Текелије, Владика Платон наскоро потом положи темелъ србској правној академији, о којој се идеја на поменутој светковини породила, завештавши великолѣпни дом, кога е за 40000 ф. купио за палату те велике школе; затим купљѣну по скупе новце књигопечатњу уступи Гимназији Новосадској; сазида о свом трошку красну црквицу на алмашком гробљу у Новом Саду, а покрај њѣ оснуе школу за децу из околнога края и установи закладу за издржаванѣ учителя.

Међутим наврши се и педесет година од како е негдашњи млади свештеник Павао Атанацковић првим професором у Педагогиуму постао био. Прослављѣни Архиерей, — удививши, да е омилѣни њѣму негда Педагогиум Србски прежививши многе критичне догађаје, као Финикс обновио се, и ново устройство добио, кое е по високој правителственој наредби преко Њѣга дне 22. Октобра 1862 у живот ступило, — установи алумнеум за препитаванѣ сиромашних доброучећих се учительских приправника у Сомбору, уступивши заветним писмом од 27 Октобра 1862. све своје приходе из протопресвитерата Сомборског, овој својој задушбини.

Овим е начином постала у препарандији Сомборској заклада „Платонеум,“ из кое сиромашни приправници зарад препитаванја и издржаванја новчану помоћ добијаю.

Напоследку уверивши се, да то мезимче између задушбина његових плодносно напредуе, и желећи обстанак овога вековечно утврдити и обезбедити а притом стипендије увеличати и разпространити, заветним своим писмом од 1. Фебр. ове године уступи прослављѣни Владика наш Платонеуму сав дотле некупљѣни приход свой из протопресвитерата Сегединског и Новосадског, од кога е по ревности преч. Г. Ђорђа Бранковића проте сомборског до сада већа половина обезбеђена, а надати се, да ће и остала сума, што се на дугу код

обштина и свештенства налази, скорим законитим путем обезбедити се, те тако ће Платонеум наш, ако Бог да, скорим у нову студию напредованя свога ступити, и по времену сваке године дванајсторицу доброучећих се сиромашних приправника с пристойном подпором месечном издржавати моћи. —

Свршио сам ове црте из живота Преосвештеног Владике Платона, онако како сам знао и могао, тим моје најдубљ почитанѣ отдавајући првом професору Србске Педагогиче, едном од најревноснијих и најплодоноснијих народних писателя, прослављеном учитељу, катихети, проповеднику и Архиереју, а сврх свега безсмртном Меценату, коѣга ће славна успомена у Србству живити, док год се читале буду књиге њгове, док год постојале буду задушбине њгове, и док узтрае родољубља у прима Србских синова.

У Сомбору, Други дан Ускрса 1867.

Н. Ђ. В.

Цѣл, задатак и главно начело християнског васпитаня.

Из свега, што смо о определению човечијем, о паденију првих люди и о спасенију нашем чрез Исуса Христа напред говорили, *) јасно се види, да се прави задатак земаљског живота нашег састоји у том: „Да се човек, због првога грѣха лишени заједнице с Богом, свовольно обрати Богу, да Га позна и љуби, да Њму служи, и тим спокојан, задовољан и блажен да постане.“ — Но ово може бити само посредством спасителних од Христа установљених и у св. цркви хранених се средства благодати Божие.

Христос нас е искупио од кетве греховне, и привео на прво наше достојанѣ, т. е. на ону идеју, ради које е човек на овај свет створен. С' тога смо ми дужни Спасителя нашег сматрати као узор васпитаня, и као најболѣг васпитателя целог човечаства. Као што се планете около сунца окрећу, тако ваља да се цео живот, све мисли, све намере, сва осећаня и сва дела наша обрћу около „Сунца Правде“ Исуса Христа, с том само знаменитом разликом, што смо ми дужни наше најсаяније Сунце правде, све у ближим круговима обилазити,

*) види бр. 4.

да се тако на последку с њиме саединимо и уђемо у царство њгове славе. Само тврдом и постојаном вером у распетога Спаситеља, употребленѣм благодатних средства њгове свете цркве, и владанѣм по њговој најсветијој и премудрој науци, кадри смо ми себи повратити прво оно блаженство, кое је праотац Адам са непослушности изгубио; тим само начином можемо ми постигнути право определенѣ наше.

Задатак хришћанског васпитања дакле је: „Приводити децу к заједници са Христом, и довести их до тога, да они по времену као одрасли и зрели люди, својеволјно, радо и свесрдно теже и настоје уподобити се Христу, и онако живити, као што је он учио.“

Цѣл хришћанског васпитања је ова: „природним средствима, што их здрав разум, ум и искуство пружају, и одобравају, и надприродним средствима, што их света црква даје, децу и младеж упућивати и утврђивати у томе, да они, право определенѣ човечаско постигну.“

Главнo начело правог хришћанског васпитавања је ово: „Васпитај човека да буде послѣдоватељ Христов, и да увек настојава њѣму се уподобити.“

Рећи ће можда когод, да постављено ово правило важи само за благочастиво или религиозно васпитањѣ, а не и за васпитанѣ домаће, телесно, умно и грађанско. Ал' ко би могао порећи наше ово начело и одрећи му важност обшту за целокупно васпитањѣ, чим само разборито и безпредрасудно посмотри живот Спаситељѣв, и њгову чисту еванђелску науку. Речи, наука, чудеса и друга сва дела Христа Спаситеља очевидно нас упућују да телесне моћи наше чувамо, негуемо и усавршуемо; да умне и правне снаге духа нашега развијемо; да телом и духом Бога слаavimo; да све люде као своју браћу, као синове једног обштег Отца небесног сматрамо; да их любимо од свег срдца, и да им све оно чинимо, што би желили, да у подобној прилици други нама чине; да ближњима своима чинимо свака добра; да отачбину любимо; да цара и власти почитуемо; да будемо трудољубиви, задовољни, смерни, послушни, да почитуемо своје родитељѣ. Једном речи, све оно, чиме се права срећа појединог човека, и благоданѣ обште подпомаже, утемелује и унапређује, учимо се ми познати и дѣлати из светог Еванђеља, и из апостолских посланица.

Далеко нека буде од нас та црна мисао, да нам науке и вештине, што на корист, земальску срећу и на напредак

човечаства служе, нису од потребе; ер кад ми умом напредуемо, то онда по нашем уверению све већма уважавамо образ Божиј, што е у нама. Али смо ми притом подпуно уверени, да знања и вештине саме по себи нису cadre нас привести к правом определению нашем, нити су оне cadre, без освећени одозго, дух наш савршено задовољити и стално и дуготрайно благостанѣ друштву човечиєм дати. Па с тога желимо и тежимо, да сво знањ, свака вештина, и све што човек душом и телом ради, задахнуто буде духом благочастия, духом свеспасителне науке Христове; да човек свестап буде определени свог, и уверен, да он није само за овај свет створен, него да е живот нѣгов на земљи само приправлянѣ за вечност, и на последку, да човек, старајући се за своје тело, не заборава на своју душу; ер каква е корист човеку, ако придобие сав свет, а оштети душу своју.

Како се читаю приповедке из прве ѐзикословне читанке.

Пошто се ученици у другом разреду србске народне школе у читаню у толико већ извештбаю, да могу сваку србску књигу правилно без муцаня и застаяня читати, предузети валя читанѣ с' разумеванѣм, и то понайпре на оним предметима, из прве читанке, кои у себи садрже приповедке. Такове за овај посао отвећ сгодне приповедке у овой читанци есу : 2. 4. 7. 11. 12. 14. 18. 25. 26. 35. 36. 37. 39. 41. 42. 45. 48. 49. 83. 96. 98. 84. 86. 93. 95. 99. 100. 101. и 110.

За предаванѣ ових предмета' препоручю вешти учительи овако поступањ:

I. Учитель, брижљиво приправивши се пред тим код куће, приповеди деци приповедку лепо, разговетно и умиљатим гласом. Деца врло радо слушаю приповедке, и већма на нѣи пазе него ма на какво друго казиванѣ, описиванѣ ил поучаванѣ. Само треба да учитель уме к срдцу дечиєм говорити и да се сам заузима срдцем и душом за оно што им казуе, пак неће имати узрока тужити се на непажню и разсеяност дечию.

Кад е учитель приповедку изприповедао, онда нека отвори читанку, и упутивши ученике на којој се страни налази та иста приповедка, нека он прво велегласно, полагаано и подпуно

правилно и лепо целу приповедку прочита. Међутим ученици очима гледајући у књигу а ушима слушајући како учитељ чита, прате читанѣ учитељво и сами у себи читаю.

По том на позив учитељв чита се одсек по одсек, и то сваки одсек чита најпре едан од бољих чатаца, па онда опет едан или двоица од лоших. Између првог и другог дечиег читаня учитељ затворивши књигу пита од прилику овако : о коме є ту реч ? Шта се о нѣму каже ? Какав є био тај дечко ? Треба ли да се на нѣга деца угледаю, и у чему ? и т. д. По себи се разуме да питања мораю бити удешена према садржаю прочитаного предмета. А да би учитељ згодна питања вешто задавати могао, треба да се пред тим код куће извештба у задаваню питања, а не да их онде онако од ока смишља. Ученици обрнувши књиге на скамию, пазе на свако питанѣ учитељво, и прозвани одговара у подпуной реченици. —

Код другог читаня разтумачи учитељ деци речи и изражав, коє ова неразумею, и зашита их како би се тај смисао другим речма казати могао.

После тога на позив учитељв прочитаю ученици још еданпут или двапут течно целу приповедку, тако да по едан чита на глас а сви други за нѣм у себи. На глас читајући ученици меняю се код свакога одсека, и тим се прилика даде да већи део ученика у велегласном читаню учествує. Затим се зада ученицима, да приповедку ту и код куће велегласно прочитаю и да јо родитељима, сродницима или другим знанцима приповедаю.

II. Другога часа захтева учитељ, да му ученици приповеде ону приповедку, коју су јуче у школи чули и читали. Сећаню дечиєм, где нужно буде, притећи ће учитељ у помоћ сходним питањм, а при том ће морати еднако на опрезу бити, да деца неговоре по књизи од речи до речи, него да приповедаю своим речма. Оваковим приповеданѣм вештбаю се деца у стварном памтењу, у устменом изражаваню мисли, и у правилном говору, а све то є од превелике користи за нашу децу, особито у оним краєвима где се неправилно говори, и где се туђе речи у говор србски мешаю.

Пошто се овако деца у приповеданю добро извеште, учитељ прихвати моралну езгру или главну мисао приповедке, и у разговору омили деци ону врлину, коя се ту препоручує, или побуди у срцу нѣиховом негодованѣ и одвраћанѣ од онога неваљалства или погрешке, о којој се у приповедки ка-

зуб. Затим се главна мисао приповедке доводи у свезу са науком вере и закона Божијег, са познатим изреченијма и пословицама, и приповедкама.

У главним и у свим варошким школама упућује учитель П. полгодия децу, да изнађу именице (речи суштне) у едно и више броју; затим придјве (приложне речи) и глаголе, и да ове у садашњости, прошлости и у будућности у оба броя и у сва три лица изложе. По себи се разуме да ово иде постепено и тек онда пошто је учитель пред тим децу упутио у распознавану главних граматичних делова' и облика.

На последку задати ваља, да деца неотварајући књиге, својим речма спишу приповедку коју умеју приповедити. Међутим ове покушај тек другог полгодия започети ваља и то с мањим приповедкама као што су оне на броју: 4. 11. 14. 24. 36. 37. обадве под бр. 96. 99. и 100. Докле се деца с овим тихо забављају, дотле учитель ради посао с букварцима или с псалтирцима.

Грађа за прво читанѣ и писанѣ,

(из економије).

8. Земљѣ около вода имају више влаги озго и оздо. Разуман домаћин има најзгодније рупе, де ђубре збира. Сапуница иза кошуља остајући најболѣ е ђубре за ливаде. Вешт ратар зна, које е семе за нѣгову земљу најболѣ. Едан косач уради више и болѣ него три жетеоца. Паметни подижу племените воћке, а будале шугулѣ. Тамани изданке, па ће воће више рађати. Шљива свуд прија, де нис сувише влажно и ладно. Бели лептиреви шкодљиви су и ваља их све тући. Тамани сваку некорисну бильку, ер отимље рану корисној. На цвету од елде и беле детелине набере чела много меда и воска. Најболји мед прави чела на цвету од липе и багрена. За рану свилене бубе несме бити лишће влажно. Разумне газде држе онолико стоке, колико могу добро ранити. Мирна и благе ђуди животиня угои се, а немирна никад. Добра овца даје по $3\frac{1}{2}$ до 4 фун. вуне. Добра пасма кокоши носи по 150 ја на годину. Састрица е питавия нег житно зрно, и више снаге дае. Ко ће добра вина, нека га на комини неоставља. Брашно од кромпира помешано са шеничним дае врло заситљив леб. Од кудельна и комловля задаја бежи житни жижак без трага. —

9. Найвећма земљу опустоши, ко на њу дваред застопце исто семе сеє. Кромпиром засађена земља дає десет пута више рода него житом. Пожиљвено жито што се болѣ од кише сачува, то болѣ брашно дає. Од катранског задая бежи кртина, миш и жижак без трага. На дивљу младицу накаламљѣна племенита дає најплеменитиј род. За коштичаво є воће најболѣ спаянѣ, а за семенато оченѣ. Где год се на воћки две гране укрштаю валя одма єдну одсећи. Око воћке заронѣн у ярчиће чађ начини є роднију и снажнију. Дуд најболѣ прия на топлій земљи и пригревици. Ко марву изранює наквашеном сечком полак ране заштеди и болѣ израни. Прекрупљѣне и натоплѣне зоби не оде полак, а коњѣ се болѣ изране. Кадкад су само ваши криве, те се свинѣ угоити не даю. Најболѣ су коже од лисица и вукова зими утучених. Добро уранѣна гуска дає по $\frac{3}{4}$ фун. перя на годину. Разумни сею полак земљ за стоку, да є више одране. Што су на коли већи точкови, то лакше кола иду.

10. Сврвљѣним костима нађубрена њива, дає по 10 центи зрна више по ютру. Лаку земљу валя дубљѣ и гушће сеяти, а тешку плиће и ређе. За стоку сеяне усеве валя косити у цвету, онда најболю пићу даю. Разумни држе стоке што више могу, да више љубрета ухвате. Болѣ є давати стоки ране чешће помало, него на єдаред много. Добра крава дає на доброй рани по 5 ока млека на дан. Брже се нагое свинѣ, кад се у рану помало ситна угля помеша. Ко зоб са сечком помешану и натоплѣну изранює, ни полу не потроши. Дуд є толяко користан, да би све ограде дудовом живицом засадити валяло. Семе од свилене бубе валя зими држати на сувом и ладном месту. Свилена буба не подноси ни сунца, ни зиме, ни промає. Док снег стои валя закљонити кошнице, да их сунце и не осия. Добро ранѣне гуске могу се по два и триред на годину очупати. Пас побесни од яке зиме, врућине, глади, жеђи и од драженя. Свинче ако и воли брлю најболѣ прия у својой и у топлій кочини. Четир коња упоред упрегнута сила више вуку, него два и два. Најпитавиј леб єде, ко мекнију прокува, прогнѣчи, и том водом леб замешує. У шеничном брашну има више мекниѣ него у ражном, зато є питавиє. —

11. Свака растиня има као и свака животиня свою особиту негу, уз кою најболѣ прия. Преливајући цвеће и расаде водом од кувана дувана, све ћеш гусенице и бубе истребити. Под корен од воћке закопана у єсен крв, црева ил стрвѣна

патера силаи род. Ёсени по едаред заливене воўке водом од куваних костию или кожица кожуарских чизмарских и других патера силаи род. Суве гране на воўкама валя есени до здравца отестерисати и ране залечити. Ако е у време цвета много кише, а ти свако јутро помало воўке отреси. Кокице валя рано јутром с дрва отрести, у кесе скупити па опарено дати живини. Найболѣ су виногради на јужной страни од брда, особито ако су од истока заклоњени. На пачия ја болѣ е насадити ђурку или кокош, ер мирније лежи. Од белих коза слађе е млеко, него од мрких, и од шутих слађе него од рогатих. Зрном ранѣна стока болѣ ђубре дае, него од сена, а од овог болѣ него од сламе. Ждребе валя презати уз мирна и доброћудна коња, да научи мирно бити и доброћудно. По снази питаня прече е сочиво, па пасуль, грах, састрица, елда, најпосле жита. Крављѣ млеко има више сира и масла, а овчије и козије више шећера. Немирной на мужи крави баци на крста мокро ћебе, па ће мировати. Добра крмача опраси у 2 године 5 пута по 10 до 12 прасаца. Вешта газдарица очерупа своје гуске по 2 и 3 ред на годину, те гомилу перя добије. Не остави марвинче да на киши и мећави пред врати дрежди, док ти се прохте да га унутра пустиш. —

12. Сваки расад и усев оће своју земљу, положай, ђубре, време сетве и жетве, које све мора ратар да зна. Сваки расад и усев има своју особиту рану, па у којој е земљи највише находи, ту најболѣ прија. Сваки расад и усев сиса из земљѣ оно, што му е рана, па ако се ђубренѣм оно земљи не накнади, она изялови. Зоб и раж могу се дваред застопце на исту земљу сејати, ал шеница и ечам не. Земља се оре и копа, да е кртия, па се лакше семе ухвати и има више ваздуха, топлоте и влаги. Ко жито пре жанѣ него што узре, добије и зрно крупније и болю сламу. Ако е на воўки много граня, валя слабије посећи, да остале одгуше и оснаже. Набацај с пролећа свако вече вунених крпа на воўке и ухватићеш свако јутро гомилу гусеница. Ако е у време цвета суша, а ти воўке водом шкropи и добићеш више воћа. Топлота, мрак, мирно лежанѣ и добра рана сваку животињу угои, а зима, вианѣ и глад осуши. Изсецана па у сланой води натопљена кокурузовина најбоља е зимна рана за музару. Ко живину са натопљеном кокуружном прекрупом рани, сила е пре угои. Ко е према живадима суров и немилостив, биће и према людма и према рођеној браћи својој.

Расправа из црковне хронологије.

(Продуженъ.)

О ТРАЖЕЊУ ПАСХЕ. На колико се начина може Хри-
стијанска Пасха пронаћи ?

Христијанска Пасха, може се пронаћи на пет начина :

1. по круговима година, 2. по таблици неисходиме пасхалије,
3. практично. 4. чрез основаније. 5. чрез број недељни.

1. Изнађенъ пасхе по круговима година. Ово је израђено
за цео круг година, кои се из 532 године састоји н. пр. 13
круг свршен је 6916 од Адама, а од Р. Х. 1408 а започео
је круг 14 са 6917-ом од Адама, а од Р. Х. 1409-ом и кои
ће се свршити год. од Адама 7448-ме или 1940 Христове
године. Сад кои незна практично пронаћи нека види у великом
Псалтиру, Типику, Требнику и Орфелиновом вѣчитом календару,
па ће наћи годину од створења свѣта, и од рођења Христова,
Индикт, круг сунца, круг луне, основаније, епакту, вруцъ лѣто
или број недељни, и ключ граница или слово пасхално.

По овом слову пасхалном нека гледи у пасхалију пак ће
видити ког је пасха, н. пр. за год. 1867 слово је пасхално Ч,
нек почне брояти са А од 22 Марта пак ће наброяти да је Ч
16. Априла и да је тога 16 Апр. Воскресение.

2. По таблици неисходиме пасхалије, слѣдуюћим се начи-
ном пасха нађе : Овдѣ су горе стављени сви 28 кругова сун-
чани, и лѣво на страни сви 19 кругова мѣсечни, десно таб-
лица пасхални слова у седам реди, а под тима доле 7 бро-
јева Недељни. Сад пронаћи треба круг сунца и круг месеца,
пак ћеш видети, да је за год. 1867 круг сунца 11, круг ме-
сеца 3. повуци од круга сунца 11 доле преко пасхални слова
линију, до круга мѣсеца 3. па ово слово кое из под круга
сунца стоји у едной линији са кругом мѣсеца, или кое обадвома
круговима, т. е. сунчаном и мѣсечном на ключ или на лакат
стоји, то је за ону годину слово пасхално. А овде је Ч, и кад
је Ч слово пасхално, онда горњи рачун у предидућем правилу
тако исто и у пасхалији показује да је Ч 16-ог Априла. Испод
Ч. доле вуци линију до броева недељни, пак ћеш наћи да је
под њим број недељни 6. Тако је дакле за сваку год. испод
пасхалног слова број недељни наменѣн.

Ево овдѣ стављамо таблицу пасхалије заедно са круговима
сунца, мѣсеца и бровима недељнима на углед, да се сваки,
кои жели, по њој равнати може.

Кругови сунца.

1	2	3	9	4	5	6
7	13	8	15	10	11	17
12	19	14	20	21	16	23
18	24	25	26	27	22	28

Кругови месеци

1.	П	О	Н	М	Л	Ѓ	Р
2.	В	Б	З	Ж	Ђ	Д	Г
3.	Ђ	Х	Ф	У	Ш	Ч	Ц
4.	И	О	Н	М	Л	К	І
5.	Љ	Њ	Ћ	Ќ	Ж	Ј	Ћ
6.	Ђ	Х	Ф	У	Т	Ѓ	Р
7.	И	З	З	Ж	Л	К	І
8.	Љ	Њ	Ћ	Щ	Ш	Ч	Ћ
9.	П	О	Н	У	Т	Ѓ	Р
10.	И	З	З	Ж	Ђ	Д	Г
11.	Ђ	Х	Љ	Щ	Ш	Ч	Ц
12.	П	О	Н	М	Л	К	Р
13.	В	Б	А	Ж	Ђ	Д	Г
14.	Ђ	Х	Ф	У	Т	Ч	Ц
15.	И	З	Н	М	Л	К	І
16.	Љ	Њ	Ћ	Щ	Ж	Ј	Ћ
17.	П	О	Ф	У	Т	Ѓ	Р
18.	И	З	З	Ж	Ђ	Д	І
19.	Ђ	Њ	Ћ	Щ	Ш	Ч	Ц

Брови Недѣлни | 1. | 2. | 3. | 4. | 5. | 6. | 7.

(Продужиће се.)

Д о п и с и.

У. П. У Сомбору, на велики четвртак. Кад смо на Цветну Недељу с Јутрениа изишли, стиже нам по брзојаву тужни глас, да е велики добротвор народни и први педагог Србски Преосвештени Епископ наш Платон Атанацковић тога јутра у 6

сати издануо. На Литургији тога дана у свима овдашњим црквама споминан је већ у место владике нашег свети патријарх србски Самуил, а у саборној Светођурђевској цркви после сугубе ектеније читано је молебство за упокој душе „успошагѡ рака Божја Архіереа Платона,“ којом приликом су питомци Платонеума и сви приправници добротвору свом тужно свечано „Господи помилуй“ појали и за упокој душе његове Богу се молили. У подне огласе звона у све три наше цркве блаженопочившег Архиепископа, који се овде у Сомбору 29. Јунија 1789. године родио, и одрастао, овде 1809. године ђаконом и учителјем постао, а затим као свештеник, парох, катихета и славан проповедник од 1812 — 1829. овдашњом св. цркви послужио. — Звоненј на покојнога Епископа по наредби Госп. Проте продужиће се — са изузетком вел. петка све до трећег дана Ускрса.

Преч. Госп. Протопресвитер наш који од дужег времена у интересу Платонеумске главнице по местима протопресвитерата Сегединског и Новосадског путује, синоћ се с пута вратио, донесавши собом обвезнице и изјаве обштина које Платонеуму дугую, а од неких и готове новце. — Чим се главница Платонеума у ред доведе и обштини нашој преда, саобштићемо путем овога Листа сво станј ове најкористније задушбине Платонове.

† У Новом Саду, на светлу Среду. Познато ће вам већ бити, да се Преосвештени Владика Бачки Платон Атанацковић, после дужег боловања преселио у вечност, на Цвети у 6. сати из јутра, баш кад се у светим храмовима нашим јутренј свршило. На неколико дана пре смрти своје са страхом Божијим и тврдом вјером примио је болни Архиепископ Свето Причешће, и са умиленјем и скрушеним срцем држећи у рукама Распятие Христово и любећи га, саслушао канон на исход душе, кога му је на собствено захтеванј његово преч. протопресвитер сомборски читао. Одма на Цвети оглашена је смрт блаженопочившег Владике великим звоном у србском Сиону у Карловцима, а у овдашњим је црквама тек у Среду у јутру звоненј започето. Међутим је тело покојниково балзамовано, и у великој дворани дома Академије србској завештанога постављено, где су свештеници од времена на време св. Евангелије и молитве за упокој читали, и куда је народ долазио да последњи пут целива ону свету десницу, која је србству многа добра учинила.

Преч. конзисторија епархијална објавила је смрт Владикину

овим у Његовом стилу написаним листом: „Православный Консисто́риумъ Бачкій являя Православномъ народу жалостну вѣсть, да се по неиспытаномъ Промыслу Божиѣмъ и по неизмѣномъ и вѣчномъ закону естества Његово Высокопреосвѣтство Господинъ Епископъ Бачкій, Аустрійско-Императорског Леополд-Ордена Комендаторъ, Платонъ Атанацковићъ 9. Априліа т. год. на Цвѣтоносну Неделю у ютру у 6. саатій, после дуготраюће болести, причестивши се с. тайнама у 79. години живота свога у вѣчность преселио. Тѣло же по Богу усопшегъ Архіерея 18. Апр. т. г. по савршеной Божественой Літургіи у Катедралной Цркви и по извршенимъ прописанимъ за преставлене Архіерея молитвама усопшихъ, у гробници капеле у обшемъ гроблю Алмашкомъ зовомомъ, усопшимъ Епископомъ саграђене, погребено быти.“

Други дан Ускрса пред вече пренешено є тѣло преминувшега Владике у саборну цркву, у којој су прозори и владикин стол црним застрти били, и постављено є на узвишени катафалк. Юче у 8½ сати, дошао є Свети Патријарх Србски Самуил у пратњи два Архимандрита и дворског протосингела, да последню почаст отда најстариѣм србском православному Архіерею. Силни свет већ се искупио био у цркву и око цркве. Одма по долазку Његове Светости у саборну цркву започне се Служба Божия, коју є служио најстариј протопресвитер Бачке Епархіе пречастни и обштеуважени Господин Максим Папић са два свештеника и с ђаконима. Надгробно слово говорио є са познатом речитошћу Госп. А. Монашевић катедрални парох и школски управитељ, споменувши заслуге Платоново на књижевном и на педагогичном пољу, живо ставивши сакупљеном народу важност задужбина, коє є Преосвѣштени Меценат народу свом оставио за пример и углед високодостојницима и богатирица србским потоњих векова.

При Опелу свештенодѣйствовао є Свети Патријарх с два Архимандрита гргетешким Германом и крушедолским Савом, с три Протопресвитера и с великим броем свештеника. Опело є држано по пропису за светлу неделю одређеном. После шесте песме читао є Апостол и Евангелиє, затим є појано „Плотію уснѣвъ“ и „Да воскреснетъ Богъ.“ Разрѣшителну велику архіерейску молитву изговорио є сам свети Патријарх. После Опела свештеници понесу тѣло Платоново појући дивну ону песму — „Христось воскресє изъ мертвыхъ“ којом християнске душе побѣду над смрћу славе. Свечани

спровод ишао е кроз ђурчинску улицу, покрај Николаевске Цркве и житне пшнице к' альмашком гробљу. Народа е толико било, да су сви сокаци куда е спровод пролазио од саборне цркве па до самога гробља препунѣни били; лако се може узети да е до 10.000 душа на укупу овом било. За ковчегом покојниковим ишао е благодарни питомац нѣгов преч. г. Архимандрит Исидор, рођени брат владикин Никола, и остали присни пријатељи и почитатељи врлина покојникових, кои су се са свию страна на ову тужну светковину скупили били. Около 12. сати приспесмо к цркви Св. апостола Петра и Павла, задушбини Платовой, и пошто Архимандрит Герман последню молитву одчита, спустисмо мртво тело у гробницу, да тамо до обштег ускрснућа почива уз земне остатке покойног премилог единца свог Васе. „вѣчна памать!“ и „Бог да му душу прости!“ зачуе се из хиляду грла сабранога народа, и гробница се Платонова затвори, а ми се с тужним срдцем разиђосмо, Бога молећи, да се хиляде у Србству оваки добротвори као што е био наш покойни Владика, кога ће успомена са нѣгових добрих дела' вечито живити у народу нашем.

С. М. У Руми, на В. Петак. И србске обштине дођоше до увиђеня, да су им главне школе преко нуждне, те почеше, бар са желом да главну школу оснују, на видик излазити а неке желю ову остварати. Међу последњима е и ваша румска обштина. И она пре кратког времена основа главну школу али засад — само по имену, и то зато, што јошт нема довољно учитеља, кои су кадри дужности учительске на главной школи отправљати. Истива учитель IV. разреда есте валян и врстан, ер ради са челичном одважношћу и неизказаном ревносту, речю, учитель е именов и делом, али е сво нѣгово заузимањ узалудно, ер што тројца учине да рамля, то четврти неисправи. Да нам остали учитељи за отправљанј учительске дужности на главной школи способни нису, показуе та околност, што препарандије ни видели нису, а ко е рад на главной школи учительовати, тай треба да сомборску препарандию прописаним путем са отличним успехом сврши, ер самом вољом (ако е има) без ученя препарандије неможе се (савесно) на главной школи учитель бити. — И тако ми засад имамо само назови главну школу, али се тврдо уздамо, да ће е славна обштина, по кратког времену, и у самой ствари знати и хтети основати, да буде онака као што е Новосадска

и Сомборска. Педагогична наука корача из дана у дан напред и све се већма усавршава, а ова се засада код нас Србаља само у Сомборској препарандији како ваља научити може, и зато би требало, да община наша школу своју приправницима из нове сомборске школе преда, па ће нам онда школе сасвим другачије напредовати. —

Школске вести.

ПЕДАГОГИЧНА СТИПЕНДИЈА ИЗ ТЕКЕЛИНЕ ЗАКЛАДЕ. Високо-славни кр. угар. намеснички Савет наредбом од 28. Окт. пр. год. бр. 72,400 одобрио је да се по закључку Матице Србске у Новом Саду из Текелине закладе годишња стипендија од 500 Фор. савршеном отличном приправнику Стефану Стоичићу изда, да може у страноземски кон педагогични завод ићи и тамо више педагогичне науке учити; определивши уједно да се стипендија та и убудуће све дотле издаје, док не ступи у живот она педагогична стипендија, коју е Народној Сабор од год. 1866. наредио да се из Народног фонда у Карловци издаје. — Господин Стоичић примивши од Матице Србске унапред за погодиње стипендију, кренуо се други дан Ускрса у Швајцарску, где ће у педагогијуму Циришком — управо у варошици Киснахту близу Цириха, — науку Педагогичне слушати. Течай Школски у томе заводу почиње се 1. Мая по новом календару. Господин Стоичић е први Србски син, коме е у део пало, да педагогичне науке у Швајцарској учи. Познавајући га као даровита, трудољубива и у сваком погледу честита младића надамо се да ће нам и тамо образ осветлати, и да ће по времену као ваљан педагог народу свом послужити!

ИЗ СОМБОРСКЕ РЕАЛКЕ. Пре 13 година, кад е трошком вароши Сомбора, у којој 13000 Србаља православне вере и 8 хиљада бунџваца станује, — реалка овде заведена, недозволи темишварска власт, да кон Србин професором постане, премда су више њи та места искали. Садашња уставна влада, на предлог общине варошке, поставила е за техничког професора у том заводу Господина Александра Костића изученог техничара прашког, испитаног и дипломираног земљомера, кои е 19. Априла предавања започео. Познавајући овог врстног младог Србина, честитамо сомборској реалци, што е у њему искусна и ваљна учитеља добила, кои ће и овде делом доказати, да „Србин међ првима бити може!“

ПОХВАЛА УЧИТЕЉИМА. Као што нам из Шайкашког округа пишу, изјављна е од стране ц. кр. генералкоманде у Темишвару значна похвала за отличан успех у години 186%, следећим Г. Г. учитељима: Теодору Мириловом Тителском (сад Кањишком); Андриј Кадићу Гардиновачком; Григорију Каћанском и Стефану Гавриловићу Ковилским; Јакону Андриј Арачићу Сентиванском; Порфирију Бабићу Госпођиначком, и Милану Јовановићу Чурушком. — Госп. Милан Јовановић ком е за шест година учитељовани свога већ више пута похвале

добило, стављен е за узор свима учитељима у военој краини, и препоручен е, да га община из своих прихода достојно награди, почем ние обичај да Србски учитељи из провентске благајнице награђени биваю, ер се из ове само немачким ваљаним учитељима ремунација издае.

УЧИТЕЉСКА СКУПШТИНА. Шестнајста свеобщта немачка учитељска скупштина, која се лане због међусобног немачког рата отложила морала, држаће се у Хилдесхайму 30. и 31. Мая и 1. Јуниа ове године. На скупштину ту шилѣ и Бечка Община о свом трошку неколико своих учитеља.

УЧИТЕЉСКИ СТАНОВИ. Кр. министарство у Виртембергу наредило е да се сваки учитељски стан састајати има из две собе с пећима, едне собице, едне куйне и едне смочаре, коморе, подрума, дрварнице, и из сместишта за сено и сламу. Све ово има община у добром стању држати. Осим тога за домаћу потребу има сваки сеоски учитељ куйнску башту. — Кад ће наше общине своим учитељима оваке станове дати?

ИЗ СЕВЕРНЕ АМЕРИКЕ. У вароши Ст. Луи школска власт е наредила да се пре навршене 7. године ни едно дете у школу неприма, оснивајући се на том искуству, што мања деца за праву и озбиљну школу нису, и што дуго седењ и ученѣ здрављу мале деце шкоди. —

ВОСАК ЗА КАЛАМЕНѢ И ДРВОМАЗ. Учитељима, кои се с вртарством баве препоручуе се, да сами себи праве восак за каламенѣ, а тај се прави овако: Узми $\frac{3}{4}$ фунте жутог воска, $\frac{1}{2}$ фунте елове смоле и $\frac{1}{2}$ фунте терпентина. Восак и смолу најпре у шерпњи на ватри растопи, па после успи у нутра терпентин, и добро смешай све заедно, па истреси у чинију пуну ладне воде. Од тако добивене лопте направи дугуљасто комађе које можеш у папир завити и у џепу носити. Кад се хоће да спая, узме се мало овога воска и растопи се па се везице (пантљике) у њѣга умоче, и с њима се каламак обави.

Најлепши дрвомаз прави се овако: Узми $\frac{3}{4}$ масне пловаче и $\frac{1}{4}$ крављѣ балеге, па помешай с крављом длаком, и све ово с водом замеси као тесто. Тим се ране на дрвећу замазую, а дрвомаз тај и при каламленю може се употребити.

ПОКЛОНИ. Г. Милош Јоцић адвокат из Срб. Бечея поклатио е школи Призренској Школски Лист год. 1864. 1865. и 1366. Ово е одправљено г. Сими Игуменовом трговцу Киевском и великом добротвору школе Призренске. —

Г. Лука Јовановић званичник код телеграфа у Сомбору, предлаатио е на целу ову годину Школски Лист за едног трудољубивог учитеља Србског у Банату, а г. Милан Гргуров земљомер послао е поглатишню предлату с жельом да се за њу Школ. Лист едном од најбољих ученика сомборске Срб. главне школе на дар шалѣ.

Захваљујући овој господи јављамо, да се дар првога шалѣ г. Милошу Настасићу учитељу Беодранском, а дар другога примаю браћа Степа и Јоца Григоријевићи ученици IV. разреда гл. осн. школе у Сомбору.

Г. Стеван Јанковић учитељ Ђурђевачки шилѣ од 1. Априла ове године Лист овај на дар школи у Банњи Алексиначкој у Срби.

НАИМЕНОВАЊА. За учителя у Црној Бари у темишварској епархији наименован е г. Матия Чобановић. Свршио е III. реални разред и Препарандију у Сомбору г. 1867. с добрим успехом. Потврђен е наредбом кр. уг. намес. савета од 1. Марта о. г. бр. 15609, с тим, да е, по смислу наредбе од 26. Августа 1866. бр. 60, 113. обвезан на свршетку текуће школске године учитељски испит у Сомборском учитељишту положити. —

За учителя старијега разреда у Осеку постављен е г. Димитрие Милошевић. Свршио е трећи реални разред и Препарандију у Сомбору године 1866. с врло добрим успехом.

За заступника III. разреда у главној школи Румској постављен е привремено г. Стефан Л. Милашиновић млађи, родом из Сомбора. Свршио е III. реални разред и препарандију с врло добрим успехом год. 1866.

УПРАЗЊЕНА УЧИТЕЛСКА МЕСТА. У Рудни у епархији темишварској; плата 105 фор. 4 ланца ораће земљѣ 25 пож. жита, 10 пож. кокуруза, 20 фунти соли, 8 ф. свећа, 2 хвата дрва и стан.

У Сиригу, у епархији темишварској; плата 105 фор. 4 ланца ораће земљѣ, 40 пож. жита, 50 фунти соли, 12 фунти свећа, 4 хвата сламе, 1 хв. дрва и стан.

У Фенлаку у темишв. епархији, са србским учевним, вѣзиком Плата: 325 фр. 8 хв. дрва и слободан стан.

У Мунари, селу код манастира Бездина. Плата: 42 фр. од общине; 10 фр. 50 кр. прилог од манастира; $\frac{1}{4}$ ланца врта, 50 ф. соли и толико сланине, 8 фути свећа, 2 хв. дрва и стан. — Ђзик учевни е србски и романски.

У Малом Бечкереку у епархији темишварској. Плата: 148 фр. а. в. 3 ланца ораће земљѣ; $\frac{1}{2}$ ланца врта, 55 пожунаца жита, 10 хв. дрва и слободан стан. Учевни вѣзик србски и романски.

Молбенице за сва ова места имаю се поднети ч. консисторији темишварској.

Штампарске погрешке.

При свем том што се с највећом брижљивошћу Лист овај по три и четири пута поправља, увуку се ипак неке штампарске погрешке, с тога што е слагар јошт млад и невешт. Тако у бр. 7 ово су велике погрешке: на страни 102 у тринајстом реду од „од њих“, а треба „од оних;“ на стр. 103 на крају првога чланка у 4. реду одоздо стои „савест“ а треба „савет;“ на стр. 104 одоздо у 7 реду скраја у место „позд-“ читати ваља „поздно“ Остале мањѣ погрешке нека сами читатељи доброту имаю поправити.

Издае и уређуе Никола Ђ. Вукићевић.

Брзотиском Андрије Варгнера и друга.